

Перыядычны друк для дзяцей і юнацтва

Значную ролю ў развіцці беларускай дзіцячай літаратуры адыграў перыядычны друк. Актывізацыя руху па культурна-нацыянальным адраджэнні, які пашырыўся пасля рэвалюцыі 1905 года, спрыяла ўзнікненню шматлікіх перыядычных беларускамоўных выданняў (газеты “Наша доля”, “Наша ніва”, месячнік “Саха” і інш.). Аднак па-ранейшаму адчуваўся недахоп мастацкай літаратуры на роднай мове, асабліва для дзяцей і падлеткаў. Па гэтай прычыне А.Уласаў (былы рэдактар “Нашай нівы”) звярнуўся да мінскага губернатара з прашэннем “дазволіць выданне беларускамоўнага месячніка для дзяцей і моладзі «Лучынка»”.¹ Першы нумар гэтага літаратурнага і навукова-папулярнага выдання выйшаў у 1914 годзе, рэдактарам якога і стаў А.Уласаў. Часопіс меў 16 старонак (планавалася 32 – 48 старонкі ў кожным нумары)² і быў для таго часу добра ілюстраваны. Мэта часопіса была вызначана Цёткай у звароце “Да вясковай моладзі беларускай”, які быў надрукаваны ў другім нумары часопіса: “Лучынка будзе старацца заглянуць у кожны куток нашай Беларускай Старонкі, пазнаць усе яе балючкі, паказаць іх Табе, Моладзь, растлумачыць, якім спосабам з гэтых балючак вылячыць Родную Старонку”.³ Пачынаючы з трэцяга нумара, па прычыне занятасці А.Уласава ў месячніку “Саха”, фактычным рэдактарам часопіса становіцца Цётка. У часопісе друкаваліся такія вядомыя мастакі слова, як Я.Купала, Я.Колас, К.Буйло, У.Галубок, З.Бядуля, Ц.Гартны, А.Паўловіч і інш. У кожным нумары былі змешчаны і творы самой Цёткі. Пераважная большасць мастацкіх твораў была прысвечана сацыяльнай праблематыцы: цяжкае становішча сялянства, бяздольнае маленства, сіроцтва (верш Цёткі “Сірацінка”, апавяданне Міхаська”; п’еса З.Бядулі “Смерць пастушка”, верш Ц.Гартнага “Трэба жыць” і інш.).

У часопісе друкаваліся навукова-пазнавальныя матэрыялы па гісторыі (“Даўнейшая натуральная гаспадарка і цяперашнее царства рубля” А.Жывіцы (А.Смоліча)), геаграфіі (“Якога мы роду-племені” В.Ластоўскага, “Вулкан” А.Паўловіча). Так, напрыклад, у артыкуле В.Ластоўскага “Якога мы роду-племені” былі змешчаны цікавыя звесткі аб паходжанні беларусаў, геаграфічны, эканамічны матэрыял, які датычыцца тэрыторыі Беларусі, яе гарадоў. У часопісе ўпершыню былі змешчаны і навукова-папулярныя артыкулы Цёткі (“Гутаркі абптушках”, “Газа”, “Пералётныя птушкі” і інш.), яе вандроўныя нарысы (“З дарогі”, “Успаміны з паездкі ў Фінляндыю”). У сваіх публіцыстычных артыкулах А.Пашкевіч заклікала беларускую моладзь шанаваць родную мову, любіць Беларусь, з павагай ставіцца да свайго народа (“Аб душы маладзёжы”, “Да школьнай моладзі”, “Шануйце роднае слова”, “Папараць-кветка”).

Часопіс “Лучынка” радаваў чытача нядоўга – меней года (выйшла толькі шэсць нумароў). Першая сусветная вайна парушыла ўсе планы выдаўцоў, А.Уласаў быў прызваны часопісспыніў сваё існаванне.

На хвалі беларусізацыі надзвычай узрасла цікавасць да нацыянальнай культуры, літаратуры (у тым ліку і дзіцячай), пачаў інтэнсіўна пашырацца перыядычны друк. На другой сесіі ЦВК БССР (люты 1921 г.) упершыню на дзяржаўным узроўні вялася гаворка аб праблеме нацыянальнай адукацыі. У сувязі з чым паўстала пытанне аб падрыхтоўцы падручнікаў, педагогічных кадраў, якія б маглі выкладаць на роднай мове; неабходнасці беларускамоўных выданняў: “Выданне падручнікаў, дзіцячага часопіса, навукова-

¹ Гімпель Т. «Святло “Лучынка”» // Роднае слова. – 1994. – № 7 – 8. – С. 139.

² Тамсама, с. 139.

³ Цётка.

папулярнай і палітычнай літаратуры на беларускай мове павінна быць пастаўлена як ударная задача наркамасветы і яго органаў”⁴.

Першым беларускамоўным выданнем для дзяцей пасля рэвалюцыі стаў часопіс “Зоркі” (1921 – 1922). Назва была сімвалічная: пяцікутныя зоркі на вокладцы сведчылі, што праменні зорак зазірнулі ў кожны куток беларускай зямлі. Галоўным рэдактарам часопіса стаў Змітрок Бядуля. У стварэнні часопіса прымалі ўдзел лепшыя прадстаўнікі тагачаснай беларускай культуры – Купала, Колас, Буйла, Чарот, Чорны, Журба і інш. Аўтары часопіса імкнуліся да рознабаковага развіцця маленькага чытача, пра выхаванне яго на родным матэрыяле, бліжэй яго дзіцячаму ўспрыняццю. Нягледзячы на тое, што час патрабаваў новых твораў, якія выходзілі б падростаючае пакаленне ў духу новай савецкай дзяржавы, амаль усе даследчыкі (Э.Гурэвіч, М.Барсток, М. Яфімава, М.Шаўлоўская) адзначаюць, што ў “Зорках” выкарыстоўваліся пераважна фальклорныя жанры – казкі, дзіцячыя песні, загадкі, а таксама бытавыя замалёўкі. На народнай аснове створаны казкі З.Бядулі “Мурашка”, “Скарб”, “Панская хвароба”. У жанравым плане творчасць аўтараў часопісабыла даволі разнастайнай. На яго старонках пабачылі свет ткія цудоўныя творы дзіцячай паэзіі, як вершы Я. Купалы “Песня і казка”, “Мароз”, “Сын і маці” (Шаўл. с 8), яго пераклады з рускай і польскай моў; вершы Я.Коласа, якія сталі хрэстаматыйнымі “Вясна”, “Юрка і кот”, З.Бядулі “Сняжыначкі”, “На пеасецы”. З праявітых – Колас “Страшнае спатканне”, “Наталька, Джон і муха”. Элементы драматызацыі можна ўбачыць у творах М.Чарота п’еса “Пастушкі”. Часопіс адыграў важную ролю ў станаўленні і развіцці дзіцячага перыядычнага друку і літаратуры.

Пачынаючы з снежня 1924 года на змену “Зоркам” прыйшоў штомесячны часопіс піянерскай тэматыкі пад адпаведнай назвай “Беларускі піянер”⁵ (з 1929 г. – “Іскры Ільча”, з 1945 “Бярозка”). Першымі рэдактарамі часопіса былі У.Дубоўка, А.Якімовіч. У часопісе друкаваліся матэрыялы, накіраваныя на абуджэнне цікавасці да твораў беларускіх мастакоў слова: на с аронках яго змяшчаліся творы Коласа казкі “Рак-вусач”, “Дзед і мядзведзь”, Дубоўкі каз “Музыка-чарадзейнік”, Астапенкі казка “Змаганне”. Якімовіча ап. “Юрка”, “Шэфы”, “Гул бубна”(апов?). Зарэцкага ап. “Бацькаў сын”, ап. З.Бядулі “Кажы, дзе твой сын”. Піянерскай тэматыцы прысвечаны: Шматлікія паэтычныя творы (Якімовіч “Песня піянераў”, А.Гурло “Гімн піянераў”), песні разам з нотамі (“Буду піянер” (сл. Александровіча, муз. Чарняўскага). Пяру У.Дубоўкі належалі тэксты многіх папулярных піянерскіх песень “На прасторах сініх”(муз. Равенскага), “Піянеры”, “Бліскавіцы над лясамі” і інш. Як і ва ўсёй тагачаснай літаратуры у паэзіі назіралася тэндэнцыя да маладнякоўскай “бурапеннасці”, “санцавейнасці”, ўзнёсласці, квяцістаці, сонечнасці, гранічнага абагульнення, часам абстрактнасці, што абумовіла нядоўгае літаратурнае жыццё некаторых “піянерскіх” твораў. Часопіс пашыраў кола дзіцячага чытання за кошт твораў, якія напачатку прызначаліся дарослым і змяшчаў паэмы П.Труса, байкі і вершы маладога К.Крапівы і інш.

Рэдактары часопіс удумліва ставіліся да дзіцячых лістоў, карэспандэнцый, стымулявалі творчыя працы. Гэтай працы быў прысвечаны спецыялізаваны аддзел: лісты пра вучобу, работу піянерскіх атрадаў, шэфства і г.д. Дзіцячыя творы, допісы былі не заўсёды дасканалыя ў мастацкіх адносінах, але іх друкаванне заахвочвала да далешага самаўдасканалення, творчага пошуку.

Раздзел “Нашы браты ва ўсім свеце” быў прысвечаны асвятленню падзей міжнароднага жыцця. У ім змяшчаліся паведамленні, фотаздымкі, дакументальныя занатоўкі пра жыццё дзяцей ў буржуазных краінах, пра лёс дзяцей за мяжой, нацыянальна-вызваленчы рух у калоніях, пра жыцццё беларусаў у Заходняй Беларусі. Гэты раздзел быў

⁴ Андрэева Е.Г. Лыч Л.М. Адукацыя і педагогічная думка Беларусі: старонкі гісторыі: Перыяд беларусізацыі // Пач. школа. – 2001. - №8. – С. 32.

⁵ Напачатку меркавалася назваць часопіс “Чырвоныя зоркі”.

выразна палітызаваны і накіраваны на выхаванне годнасці за сваю савецкую Радзіму, патрыятызму.

Значэнне часопіса ў літаратурным жыцці Беларусі цяжка пераацаніць, бо на старонках друкаваліся, дзякуючы адметнаму рэдактарскаму густу стваральнікаў, амаль усе самыя лепшыя творы тагачаснай дзіцячай паэзіі і прозы. Напрыклад, апавесць Я. Маўра “Чалавек ідзе”.

З канца 20-х гг. палітыка беларусізацыі ажыццяўлялася паралельна з разгорнутай ініцыятыве ідэалагічных служб ЦК КП(б) Б барацьбой з так званым беларускім нацыянал-дэмакратызмам. Гэта негатыўна адбілася на змесце, тэматычным сэнсавым напавенні часопіса “Беларускі піянер”, які быў перайменаваны ў “Іскры Ільіча”⁶. З часопісам супрацоўнічалі такія мастакі слова, як Я.Купала, Я.Колас, А.Якімовіч, Я.Маўр, З.Бядуля, Т.Кляшторны, Э.Агняцвет, К.Крапіва, М.Чарот. У кожным нумары асвятляліся даволі далёкія для дзяцей праблемы: вынікі першай пяцігодкі, матэрыялы са з’ездаў камуністычнай партыі, пералёт адважных лётчыц на Далёкі Усход. Пытаннем міжнароднага жыцця прысвечаны асобны раздзел выдання “У краінах рабства, голаду і жабрацтва”, у якім змяшчаліся не толькі матэрыялы аб бяздольным жыцці дзяцей за мяжой, але і фотаздымкі, які ілюстравалі сказанае. Творы таго часу маюць адценне дакументальнасці. Значнае месца займае жанр мастацкага нарыса (Я.Маўр “Драўлянае апапавяданне”, “Чорная кроў”). Ва ўсіх матэрыялах выдання адчуваецца таго драматычнага подых часу.

Спецыяльная старонка была адведзена для зусім маленькіх чытачоў – дашкольнікаў. Там змяшчаліся аўтарскія творы, стылізаваныя пад фальклорныя – калыханкі (З.Бядуля “Калыханка”), казкі А.Якімовіча, загадкі, жарты. Апапавяданні (сб4 Яфім)

Для малодшых школьнікаў спецыяльнага раздзелу не было, але ім былі адрасаваны творы пра і для акцябрата. Напрыклад, “Пра слаўнага акцябронка Рому” Я.Маўра, “Іскры Ільіча” Я.Коласа, М.Лынькова “Першы палёт”, І.Каганоўскай “Пра хлопчыка Боба і шкодныя мікробы”.

Традыцыі “Беларускага піянера”, які друкаваў допісы і спробы першыя вопыты пра сваіх маленькіх чытачоў, працягнуў і часопіс “Іскры Ільіча”, за ім “Бярозка”.

На сучасным этапе развіцця літаратуры выходзяць некалькі айчынных выданняў для дзяцей на роднай мове – часопісы “Бярозка”, “Вясёлка”, “Лесавік”, газета “Раніца”.

Так, удала працягвае сваю дзейнасць адзін са старэйшых, бадай, самы папулярны і шматтыражны з часопісаў Беларусі “Вясёлка”, рэдактарамі якога ў розныя часы былі славуця майстры слова В.Вітка, Е.Лось, А.Грачанікаў, У.Ліпскі. Асноўнымі кірункамі працы часопіса з’яўляюцца вызначаныя яшчэ В.Віткам задачы: “трэба навучыць дзяцей любіць сваю радзіму; трэба прывіць ім любоў да роднай мовы, спадчыны, гісторыі, культуры; трэба, каб дзеці нашы ўмелі шанаваць людзей, якія цярпліва выводзяць іх на жыццёвыя пуцявіны. Усё гэта разам і ёсць тая нацыянальная ідэя, увасабленне якой у душы і сэрцы дзяцей робіць іх сапраўднымі патрыётамі”⁷. Часопіс не здраджвае сваім традыцыям. Яго рэдактар У.Ліпскі сцвярджае: “Нас часам правакуюць: трэба ісці наперадзе сучасных дзяцей, даводзіць ім пра інтэрнет, бізнес, сказаць праўду, хто ж прыносіць дзяцей у сям’і, як яны з’яўляюцца на свет... Ды ёсе-такі для нашых чытачоў, як і для “Вясёлкі”, ёсць вечныя тэмы: Радзіам, мама, прырода, сябры, дабро, прыгажосць. Мы лічым, дзецям трэба найперш патлумачыць гэтыя простыя і ў той жа час глыбінныя ісціны, а далей прыйдзе ўсё само сабой”⁸.

⁶ У 1929 г. пабачыла свет газета “Піянер Беларусі”.

⁷ Ліпскі У. Сябар і настаўнік дзяцей // Ліпскі У. Не выжываю, а жыву /Аўт.-укл. М.Б.Яфімава. – Мн.: АіВ, 2005. С.77.

⁸ Ліпскі У. Сябар і настаўнік дзяцей // Ліпскі У. Не выжываю, а жыву /Аўт.-укл. М.Б.Яфімава. – Мн.: АіВ, 2005. С.80.

Адпаведна тэматыцы, вызначанай рэдакцыяй, былі створаны рубрыкі: “Тэатр Васі Вясёлкіна” (сцэнка, сцэнарыі беларускамоўных пастацовак і свят), “Крышку пра кніжку” (анатацыі на новыя кнігі для дзяцей), “Кацілася торба” (фальклорныя матэрыялы – гульні, апавяданні, казкі, жарты, забаўлянкі), “Паштовы галубок” (допісы чытачоў), “Хвілінкі-вясёлкі” (вершыкі, скорогаворкі, красворды, загадкі, анаграмы, задачы, рэбусы, вясёлыя пытанні), “Вернісажык “Вясёлкі”” (малюнкi чытачоў і парады прафесійных мастакоў), “Была вайна” (да 60-годдзя Перамогі). Асобныя старонкі прысвечаны юбілеям беларускіх пісьменнікаў. Іх структура двухчастковая: невялікі ўступ – біяграфічны артыкул пра пісьменніка і яго лепшыя творы.

Звязвае разнародны матэрыял у адно не толькі беларускамоўнасць, высокі мастацкі ўзровень, тэматычная блізкасць твораў, але і агульны персанаж усіх нумароў часопіса Вася Вясёлкін. Выданне гаворыць з чытачамі яго вуснамі – даступна, добрачыліва, шчыра.

Дазваляе працаваць не толькі на чытача-малодшага школьніка, але і дзетсадаўца чытанка-маляванка для дашкольнікаў “Каласавічок”, у якой ёсць і вершы, і загадкі, і кароткія апавяданні, казкі, даступныя малому слухачу, і размалёўкі, якія садзейнічаюць выпрацоўцы ўмення трымаць аловак, фарміруюць кісць дзіцяці – рыхтуюць да навучання ў школе.

Выданне не абмяжоўваецца творамі беларускіх пісьменнікаў – тут можна сустрэць пераклады з польскай, літоўскай, рускай, украінскай моў.

Яшчэ ў 1945 г. пачаў выходзіць штотомесячны дзіцячы часопіс ЦК ЛКСМБ і Рэспубліканскага савета піянерскай арганізацыі імя У.І.Леніна “Бярозка”. Як вядома, напачатку ён меў назву “Беларускі піянер”, затым “Іскры Ільча”.

Выданне вылучаецца зайздросным доўгажыхарствам, якое стала магчымым дзякуючы штодзённай крапатлівай працы рэдакцыі па адбору, пошуку і афармленню мастацкага і публіцыстычнага матэрыялу. Апошнім часам галоўным рэдактарам часопіса працаваў У.Ягоўдзік.

Сярод твораў, якія змяшчаліся на старонках часопіса на працягу апошніх гадоў, – лепшыя здабыткі дзіцячай літаратуры і твораў для юнацтва. Свае паэтычныя творы для юнага чытача тут змяшчаюць маладыя і ўжо вядомыя майстры дзіцячай літаратуры А.Бадак, Р.Барадулін, Д.Бічэль, Г.Бураўкін, В.Гардзей, В.Зуёнак, У.Мазго, С.Панізнік, М.Чарняўскі. Апавяданні У.Машкоў, П.Місько, А.Наварыч, Л.Рублеўская, С.Тарасаў, В.Ткачоў, А.Федарэнка. Матэрыялы часопіса не толькі цікавыя і займальныя, але надзённыя і глыбока выхаваўчыя па сваёй прыродзе. Тут змяшчаюцца цыклы публікацый пра славетныя мясціны Беларусі – Ружаны, Полацк, Камянец, Косава, Гродна, Мінск, Мсціслаў. На гэтым стваральнікі “Бярозкі” не спыніліся: У.Мароз падрыхтаваў серыю апавяданняў па гісторыі Беларусі “Ланцужок айчыннай гісторыі” (XII-XX ст.), якія прасякнуты ідэямі беларускага дома, еднасці, павагі да роднай гісторыі. Выхаванню працавітасці, прафарыентацыйным пытанням прысвечаны матэрыялы пра розныя прафесіі, нарысы пра майстроў сваёй справы ў раздзеле “Знайдзі сваю сцяжыну”.

У жанравым плане, акрамя традыцыйных, з’яўляюцца на старонках некаторых нумароў і т.зв. творы навуковай фантастыкі, якія, з’яўляючыся вельмі папулярнымі сярод юнацкай аўдыторыі, захапляюць, далучаюць, стымулююць яе да чытання на беларускай мове (напрыклад, В.Кастручын “Бывай, Чэлсі!”, А.Кірвель “Той-Бераг”).

З 1995 г. радуе маленькіх чытачоў фотачасопіс “Лесавік”, заснавальнікам і выдаўцом якога стаў М.Р.Ягоўдзік. Рэдакцыя так вызначыла від выдання – часопіс сяброў прыроды: экалагічнае выданне для сям’і і школы. Яго дэвізам можна было б назваць верш М.Танка “Экалогія”, вынесены на плакат спецвыпуску “Бараніце прыроду ад пажараў”:

А мы, прызнацца,
Хоць і мінулі
Тысячагоддзі,

І да гэтага часу
Не ўмеем хадзіць
Па зямлі
Так, як дні і ночы,
Звяры і птушкі,
Ветры і дажджы.
Няўжо не бачыце,
Як яе здратавалі,
Вытапталі,
Пакалечылі?
А яшчэ збіраемся
Такія ж сляды
Пакінуць
І на іншых планетах (1984).

Асаблівасцю выдання з'яўляецца выдатнае афармленне, у якім з поспехам выкарыстоўваюцца рэдкія фотаздымкі, пасцеры птушак і звяроў вядомага зоафатографа І. Бышнёва, фотазгадкі “Пазнай птушку (жывёлу)”. З'яўляюцца цэлыя тэматычныя нумары-фотарэпартажы пра нацыянальныя паркі Беларусі (“Браслаўскія азёры”, “Нарачанскі”). Трэба адзначыць, што некаторыя каментарыі да фотаздымкаў і матэрыялы зроблены на рускай мове.

Вялікую ўвагу выдаўцы надаюць экалагічнаму выхаванню падростаючага пакалення на літаратурным матэрыяле: імі запрошаны да супрацоўніцтва пісьменнікі А.Пісьмянкоў (вершы пра прыроду), А.Наварыч (апавяданне “Жук-алень”), К.Кірэнка (апавяданне “Жураўліныя дзянёчкі”), В.Дубіловіч (“Самотныя званочкі”), В.Сугойдзь (“Рахманья дзікі”). У рубрыцы “Леснічоўка” пад назвай “Бібліятэчка “Лесавіка”” рэдакцыя праводзіць прэзентацыі новых беларускамоўных кніг пра прыроду У.Ягоўдзіка, А.Пісьмянкова, У.Марука і інш. аўтараў.

Садзейнічаюць абуджэнню лепшых пачуццяў еднасці з прыродай, любові да яе пераклады з іншых моў. Так, у адным з нумароў быў змешчаны біяграфічны артыкул пра рускага прыродазнаўцу В.Біянкі, пасля якога былі надрукаваны яго кароткія творы “Краснагон”, “Гападар лесу” ў перакладзе на беларускую мову.

Актывізацыі чытацкай аўдыторыі, абуджэнню цікавасці садзейнічае правядзенне конкурса “Казкі беларускага лесу”. Вялікая ўвага надаецца ліставанню з чытачамі, дзіцячай творчасці. Шырока выкарыстоўваюцца дзіцячыя малюнкi, рэдагуюцца і публікуюцца казкі, вершы, апавяданні юных аўтараў (“Як лячылі рэха”, “Каб я была казніцай”, “Дзівосныя пацеркі”, “Вядзі нас, жолуд”, “Сінявочка”, “Дзьмухаўцова мара”, “Наш лес”, “Мой добры дружа”).

Умеюць рэдактары, выхоўваючы, забаўляць цікаўнага чытача. У канцы кожнага нумара адведзена старонка для забаўлянак, скарагаворак, акразагадак (жанравая разнавіднасць загадак, дзе адгадку можна прачытаць па першых літарах вершаваных радкоў), размалёвак. У разварот часопіса часта ўшываюцца настольныя гульні, як напрыклад, “У госці да Дзеда Мароза”, “Смелы вожык”, для гульні ў якія дастаткова склеіць фішкі або мець звычайны кубік.

Пасля 1986 г., у выніку зняцця неафіцыйнай забароны на свабоду веравызнання актывізаваўся і рэлігійны перыядычны друк для дзятэй. На роднай мове традыцыйна звяртаюцца да маленькага чытача каталікі. Напрыклад, у 90-я гады выходзіў беларускамоўны рэлігійны часопіс “Маленькі рыцар Беззаганнай”, дадатак да каталіцкага выдання “Ave Maria”, засанаванага Мінска-Магілёўскай дыяцэзіяй (Рэдактар – І.Жарнасек). Галоўны персанаж часопіса – хлопчык, Маленькі рыцар Беззаганнай.

Тут змяшчаюцца матэрыялы розных жанраў, але аб'ядноўвае іх тэма еднасці з Богам, імкнення да духоўнага ўдасканалення. Гэта і рэпартажы з Камайскага, Качынскага і інш. летнікаў, дзе збіраюцца дзеці – удзельнікі праграмы “Канікулы з Панам Богам”, і лёгкія для запамінання малітвы для маленькіх:

Анеле Божы, дружа мой,
ты заўсёды пры мне стой.
Рана, ўвечар і ўначы
будзь ласкаў мне памагчы
Змагчы духа злага,
верна служыць Богу,
Любіць маму, тату,
Край і родну хату.
Душу, цела сцеражы,
Да жыцця вечнага давядзі.
Амэн.

Рубрыкі часопіса звяртаюць увагу чытача на розныя аспекты жыцця верніка.

Назва	Пра што і якія змяшчаюцца матэрыялы
Рыцар Беззаганнай	Аповед пра жыццё святых
Нашы захапленні	Дзіцячая творчасць
Цудоўныя абразы Беларусі	Гісторыя стварэння і цуды
Наш свет прыроды. І мы ў гэтым свеце	Нататкі, фотаздымкі чытачоў
Сустрэнеш іх у Бібліі	Расліны і жывёлы, якія сустракаюцца ў біблейскіх тэкстах, тлумачэнне сімвалічнага зместу іх вобразаў
Чытаем Евангелле і разважаем над ім	Цытаванне і каментарыі да евангельскага тэксту
Літургічны слоўнік	Тлумачацца тэрміны і цяжкія для дзіцячага разумення словы святой імшы
Пазнай свайго апекуна	Аповеды пра святых, імёны якіх змешчаны ў каталіцкім календары
Дзякуй! Калі ласка! Выбачайце...	Мастацкія творы на маральныя тэмы
Галерэйка	Малюнкi чытачоў, дасланыя на конкурс святога Францішка
Аб'яўленні Маці Божай	Аповеды пра а'яўленні Ожай маці перад вернікамі ва ўсім свеце
Каляндар	Каляндар свят на месяц
Гульні, загадкі, крыжаванкі	Жарты, смяшынкi, крыжаванкі, размалёўкі і інш.

Сярод іншых часопіс вылучаецца не толькі тэматыкай, але і мастацкім афармленнем. Мастачка Г.Хінка-Янушкевіч зрабіла яго цёплым, жыццярэдасным, радасным, светлым.

Маленькі рыцар Беззаганнай знаёміць сваіх сяброў з вершаванымі апавяданнямі (І.Жарнасек “Знойдзеная згуба”), песнямі (Р.Грушэцкі “Разгорнем блакіту штандары” (пераклад з польск.), “Веру, Пане”), вершамі (М.Дукса “Усмешка нябёсаў”, Д.Бічэль “У карагодзе хмарак і анёлаў”), апавяданнямі (“Сумныя дні”), легендамі (“Радасная смерць Кверыны”), казкамі (І.Жарнасек “Малеча”) (пра пераўтварэнне вусеня ў матылька)

Цікава, што аўтары некаторых вершаў і апавяданняў, змешчаных ў гэтым выданні, часта не падпісваюцца або падпісваюцца крыптанімамі.

Матэрыялы па праблемах выхавання дзяцей, мастацкія творы для іх змяшчаюцца ў часопісах “Пачатковая школа”, “Пралеска”, “Роднае слова”, “Адукацыя і выхаванне”, “Бібліятэка прапануе”, “Пачатковае навучанне”.

Якія задачы ў выхаванні маленькага чытача ставіць перад сабой рэдакцыя часопіса “Вясёлка”?

Пад якімі назвамі выходзіў часопіс “Бярозка” да 1945 г.?

Чытачам якога ўзросту адрасаваны публікацыі часопісаў “Вясёлка”? дадатку “Каласавічок”? “Бярозка”?

Якія метадычныя часопісы могуць дапамагчы настаўніку ў правядзенні ўрокаў чытання ў пачатковых класах?